

Statens naturvårdsverk
106 48 STOCKHOLM

Bildande av Stormyrskogens naturreservat, Torp och Stöde socknar, Ånge och Sundsvalls kommuner

Administrativa data

Skyddsform	Naturreservat
Kommun	Ånge/Sundsvall
Socken	Torp/Stöde
Fastighet	Storulvsjön 1:16
Markägare	Staten, Naturvårdsverket
Lägesbeskrivning	35 km NV Hassela
Topografisk karta	17G SV
Ekonomisk karta	17G 0e, 0f, 1e
Geokod	17 G 1E 0D2D
Areal	421 ha
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Objektnummer	2202070

Beskrivning

Stormyrskogen är ett stort väglöst naturskogsområde med Stormyrtjärnen i centrum. Reservatet ligger i södra Medelpad, Torp och Stöde socknar, nära gränsen mot Hälsingland. Området är kuperat och uppvisar ett flertal tjärnar, myrar och skogspartier. Av markslagen utgör skog 65 %, myr 32 % och vatten 3 %. Skogen har en kraftig åldersspridning, men största delen består av frisk granskog av blåbärstyp, vilken har utvecklats fritt sedan dimensionshuggningarna 1905-1910. Idag möts man av en urskogsartad skog med gott om torrakor och lågor, samt ett flertal träd med en ålder av 200 år. Själva Stormyran är en mycket variationsrik myr med alltifrån trädbevuxna, fattiga mossepartier till trädlösa rikkärrpartier. Huvuddelen utgör ett strängflarksystem där vissa flarkar är upp till hektaren stora. Idag är området relativt otillgängligt. Man tar sig dit från öster via en skogsbilväg in från vägen mellan Torpshammar och Hassela strax norr om gränsen mellan Hälsingland och Medelpad. Skogsbilvägen slutar ungefär en kilometer söder om Stormyrtjärnens sydspets.

Stormyrskogens värden kan således sammanfattas i att reservatet är ett stort, mosaikartat naturskogsområde som huvudsakligen varit opåverkat de senaste 80-90 åren. Naturen är representativ för regionen och används som referensområde vid den regionala miljöövervakningen (f d PMK-område). Området representerar ett stort antal hydrotopografiska myrtyper. Stormyrtjärnens avrinningsområde innesluts helt i reservatet.

Ärendets beredning

Stormyran med Stormyrtjärnen anges i Ånge kommuns översiktsplan som riksintresse enligt enligt 2 kap 6 § NRL (naturresurslagen), liksom att Stormyrskogen bör avsättas till naturreservat. Sundsvalls kommun, som berörs endast i begränsad omfattning, har i sin översiktsplan redovisat denna del av kommunen för skogsbruksändamål. Ett bildande av naturreservat bedöms förenligt med riktlinjerna i översiktsplanerna. Området är även upptaget i den fysiska riksplaneringen och är klassat av geovetenskapliga och hydrologiska skäl. Vid den länstäckande våtmarksinventeringen i Väster-norrlands län åren 1990-94, kom Stormyran att klassas i högsta naturvärdesklass, klass I. Stormyran ingår även i Naturvårdsverkets *Myrskyddsplan för Sverige*.

Länstyrelsens beslut

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) beslutar länstyrelsen att fastigheten Storulvsjön 1:16 skall utgöra naturreservat. Området är inritat på till beslutet tillhörande karta, bilaga 1.

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 och 10 §§ naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter, vård- och förvaltnings-bestämmelser skall gälla beträffande naturreservatet.

Ändamålet med naturreservatet

Ändamålet med reservatet är att låta ett naturskogsområde utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer och utgöra referensområde för regional och nationell miljöövervakning/forskning. Ändamålet är även att bevara ett värdefullt myrområde ingående i Naturvårdsverkets *Myrskyddsplan för Sverige*.

Reservatsföreskrifter

A. *Föreskrifter jämlikt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom reservatet.*

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt i någon form
2. anordna upplag eller göra utfyllning
3. dra fram permanent mark- eller luftledning
4. anlägga väg
5. dika eller dämna
6. framföra motordrivet fordon annat än för uttransport av skjutna älgar, varvid

- särskilda anvisningar skall följas
7. bedriva militär övningsverksamhet
 8. använda gödselmedel eller kemiska bekämpningsmedel
 9. kalka
 10. inplantera för trakten främmande växt- och djurarter
 11. utan länsstyrelsens tillstånd uppföra byggnad eller annan anläggning
 12. avverka, röja eller utföra annan skogsvårdande åtgärd som inte direkt hör samman med reservatets vård
 13. medföra ej kopplad hund annat än i samband med jakt

Föreskrifterna utgör inte hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med reservatet enligt 9 § naturvårdslagen och som är närmare angivna i bifogad skötselplan. Utan hinder av ovanstående är det tillåtet att personal inom naturvårdsförvaltningen använder motordrivet fordon i samband med åtgärder i reservatet, samt att tjänsteman i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende använder erforderligt fordon.

Skogsskyddsbestämmelserna enligt 29 § skogsvårdslagen (1979:429) skall ej gälla inom reservatet.

B. Föreskrifter jämlikt 9 § naturvårdslagen angående markägares eller annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken eller vattnet förpliktigas att tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet

1. anläggning av stig
2. upphuggning och markering av reservatsgränsen
3. viss provtagning av jord, växter, fisk och lägre fauna samt utplacering av markeringar i samband med miljöövervakningen

C. Föreskrifter jämlikt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla at

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar
2. plocka blommor, mossor, svampar eller lavar samt gräva upp växter. Bär och matsvamp får dock plockas
3. skada mark och block
4. framföra motordrivet fordon eller cykel
5. klättra i boträd, samla insekter eller på annat sätt medvetet störa djurlivet
6. medföra ej kopplad hund
7. företa vetenskapliga undersökningar utan länsstyrelsens tillstånd

D. Bestämmelser jämlikt 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltning av reservatet

1. Länsstyrelsen fastställer de föreskrifter m m om naturvårdsförvaltningen som framgår av bifogad skötselplan. Inom ramen för denna plan kan länsstyrelsen fortlöpande meddela direktiv för förvaltningen.
2. Naturreservatet skall utmärkas i enlighet med svensk standard (SIS 031522) och Naturvårdsverkets anvisningar.
3. Länsstyrelsen är naturvårdsförvaltare och utser reservatsförvaltare. Direktiv och riktlinjer beträffande skötsel ges fortlöpande till reservatsförvaltaren.

Den som vill klaga över detta beslut skall skriva till miljö- och naturresursdepartementet, men skicka eller lämna skrivelsen *till länsstyrelsen*, postadress: Länsstyrelsen, Miljövårdsenheten, 87186 Härnösand.

Skrivelsen skall ha inkommit inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet. I skrivelsen skall Ni ange vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit landshövding Börje Hörnlund, beslutande, Lars Nyberg rättsenheten, Bo Halvarsson planenheten, Robert Olsson kulturmiljöenheten samt Johan Uebel miljövårdsenheten, den sistnämnde föredragande.

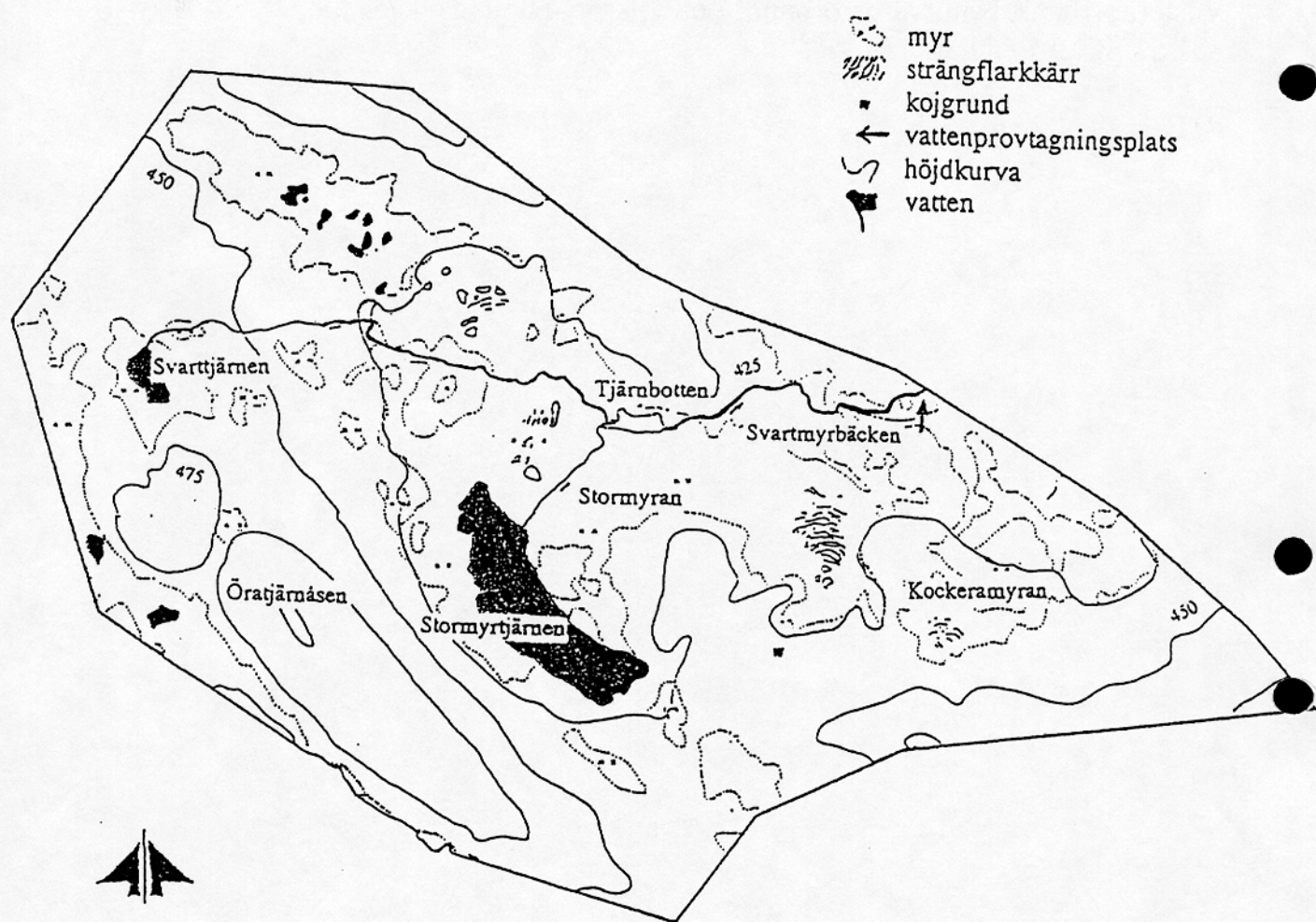
Börje Hörnlund

Johan Uebel
Miljövårdsenheten 0611-290 78

Bilagor:

- 1 Beslutskarta
- 2 Skötselplan

Stormyrskogens naturreservat

0 1 km

Karta över reservatet skala 1:20 000

Skötselplan för

Stormyrskogens naturreservat

Ånge och Sundsvalls kommuner

Skötselplan upprättad vid Länsstyrelsens miljövårdsenhet 1995-97 av Maria Forslund, Jan Lundqvist och Johan Uebel. Underlagsmaterial framgår av litteraturförteckningen.

Skötselplanens syfte är att beskriva rådande förhållanden samt vara ett praktiskt handlingsprogram vid naturvårdsförvaltning och skötsel av reservatet.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	1
ALLMÄN BESKRIVNING	2
Inledning	2
Geologi	2
Kulturhistoria och tidigare markanvändning	2
Skogen	3
Myrarna	4
Sjöarna och vattendragen	4
Flora och fauna	4
Referensområde	4
Friluftslivet	5
Nyttjanderätter	5
PLANDEL	5
Disposition och skötsel av mark och vatten	5
Övergripande mål	5
Riktlinjer och åtgärder	6
Skogsmark	6
Myrar	6
Jakt, faunavård och fiske	6
Anordningar för friluftslivet	6
Övergripande mål	6
Riktlinjer och åtgärder	6
Tillgänglighet	6
Stigar	6
Rast- och eldplatser	7
Kulturhistoriska lämningar	7
Information	7
Vägskyltning	7
Utmärkning av gränser	7
Renhållning	7
Tillsyn	7
Dokumentation av utförda åtgärder	7
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	7
LITTERATUR	8

ALLMÄN BESKRIVNING

Inledning

Stormyrskogen är ett stort väglöst naturskogsområde med Stormyrtjärnen i centrum. Reservatet ligger i södra Medelpad, Torp och Stöde socknar, nära gränsen mot Hälsingland. Det kuperade området är naturgeografiskt beläget inom den mellanboreala zonen (30 a) och uppvisar ett flertal tjärnar, myrar och skogspartier. Av markslagen utgör skog 65 %, myr 32 % och vatten 3 %.

Skogen har en kraftig åldersspridning, men största delen består av frisk granskog av blåbärstyp, vilken har utvecklats fritt sedan dimensions-huggningarna 1905-1910. Idag möts man av en urskogsartad skog med gott om torrakor och lågor, samt ett flertal träd med en ålder av 200 år. Själva Stormyran är en mycket variationsrik myr med alltifrån trädbevuxna, fattiga mossepartier till trädlösa rikkärpartier. Huvuddelen utgör ett strängflarksystem. Vissa flarkar är upp till hektaren stora.

Idag är området relativt otillgängligt. Man tar sig dit från öster via en skogsbilväg in från vägen mellan Torpshammar och Hassela strax norr om gränsen mellan Hälsingland och Medelpad. Skogsbilvägen slutar ungefär en kilometer söder om Stormyrtjärnens sydspets. I själva området finns ett fåtal stigar, vilket dock förstärker känslan av vildmark.

Geologi

Jordarterna domineras av sandig-moig morän och torv. Moränen är till större delen normalblockig, men det finns större sammanhängande rikblockiga områden i den norra delen, på Öratjärnsåsens nordsluttning samt öster om Stormyrtjärnen. Jordtäcket är mäktigt och det är sällsynt med hållar. Den terrestra jordmånen består helt naturligt av järnpodsol.

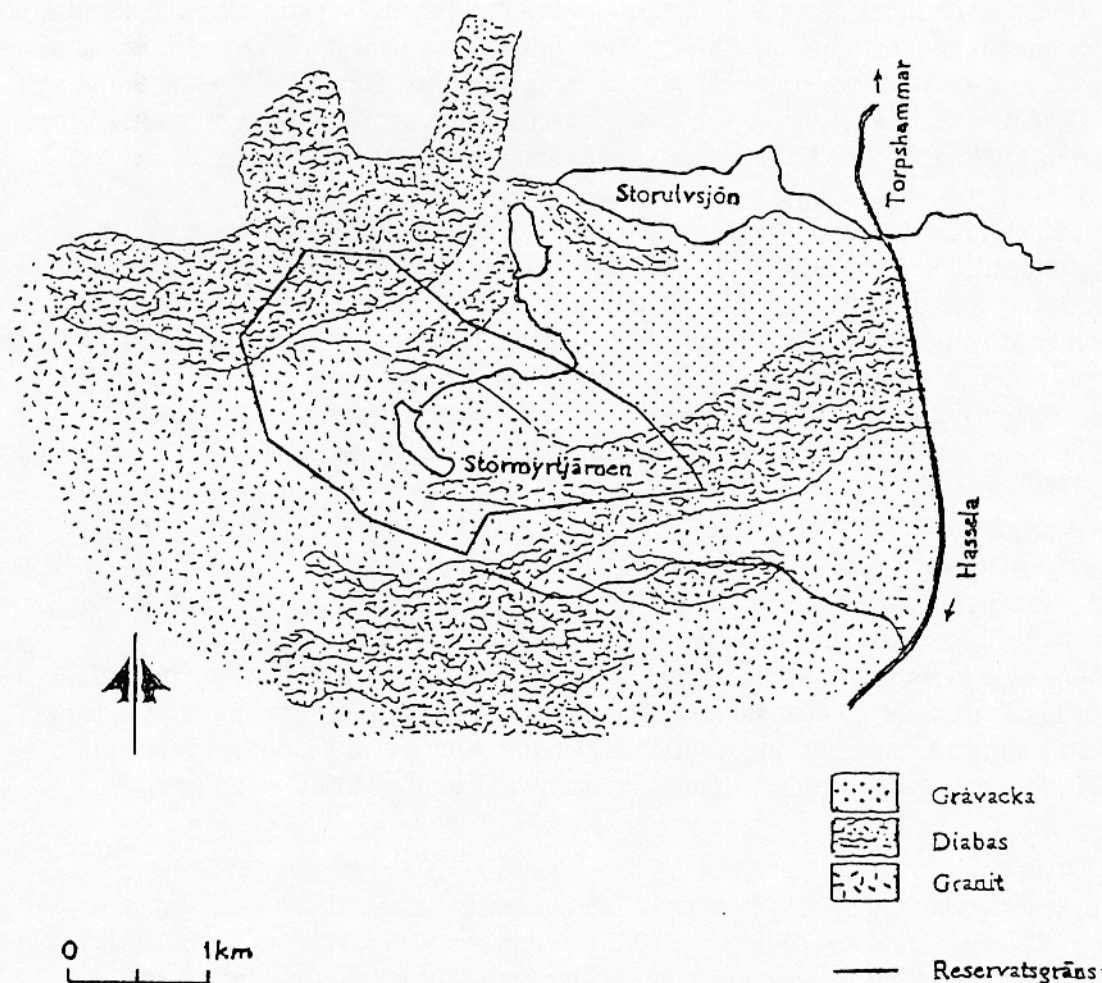
Berggrunden består huvudsakligen av sura migmatitiserade urgraniter, men i norra och södra delen av området finns också stora förekomster av diabas. Diabas är en basisk, lättvittrad bergart med innehåll av mineral som gynnar jordmån och växtlighet både på myren och i skogen. Ett mindre parti med gråvackor finns också inom området.

Kulturhistoria och tidigare markanvändning

Stormyrskogen ligger mitt i skogslandskapet mellan Ljungan och Ljusnan. De inre delarna av skogslandskapet låg utanför allmänningarna som hävdades av älvdalarnas byalag men besöktes antagligen för jakt och fiske. De lär också ha använts som renbetesland. Först i början av 1600-talet började marken brukas, då de finländska nybyggarna slog sig ned vid Stormörtsjön, nordväst om området. I mitten av 1700-talet upptogs en ny finnby vid Storulvsjön nordost om området. Stormyrskogen antas ha utnyttjats för svedjebruk och bete, men detta är osäkert. Myrarna var, förutom svedjeområdena, de mest intressanta områdena då myrslåtter var viktigt till vinterfoder. Från 1800-talet har man funnit rester av övernattningskojor på Stormyran, bl a vid Tjärnbotten. Öster om Stormyran och runt Tjärnbotten sägs även finnas starrgolv, vilk är golv av stockar eller torrfuror med tillhörande hässja på vilka det slagna myrgräset lades upp för att torka till hösten. Tjärnbotten dikades antagligen ut strax efter 1850-talet för att öka andelen slåttermark. Under samma tid sänktes många sjöar och ett flertal myrar dikades ut i omgivningarna.

Inom Stormyran med omgivning har inga moderna skogsbruksmetoder förekommit, men det finns spår av äldre avverkningsformer, t ex stora grova stubbar som idag är kraftigt överväxta. I äldre tider utnyttjades skogen huvudsakligen till bete och husbehovsvirke för att täcka behovet av byggnadstimmer och ved. Även tjärbränning kan ha förekommit i trakterna. I slutet av 1800-talet såldes skogen av bönderna till Ströms bruk, varvid avverkningarna började. Detta är en sen start men kan förklaras med områdets otillgänglighet. Timmret flottades iväg via Storulvsjön, Ulvsjön och Hasselasjön. Under 1905-1910 drabbades Stormyran med omgivning av en omfattande dimensionshuggning. Myrholmar och rasbranter på Öratjärnsåsens nordostsluttning sparades. Det som lämnades kvar samt självsådd har nu vuxit upp till dagens skog, som i stort sett är opåverkad av människan.

Stormyrskogens naturreservat

Berggrundskarta (efter Lundqvist 1990)

Skogen

Av skogstyperna dominerar granskog (77 %), men även barrblandskog (13 %) och talldominerade bestånd (10 %) förekommer. Lövinslaget är framförallt björk (2/3) och asp (1/3). På de branta sluttningarna blir skogen glesare och markvegetationen torftig, huvudsakligen täcks marken av renlav. Den vanligaste fältskiktstypen är dock den friska blåbärstypen, men rikare partier med stort örtinslag är inte ovanliga.

Den största påverkan som skett på skogen är dimensionshuggningarna i början av seklet. Då togs allt utom vissa träd på myrholmar och i rasbranter. Den nuvarande skogen består av uppväxta margranar och småträd samt självsådda träd och har sedan dimensionshuggningarna stått orörd för både avverkning och brand. Huvudparten av skogen är 100-140 år, men i nordöstra hörnet av området, vid Svarttjärnen, finns bestånd som är uppåt 200 år. Granar dominerar p g a att dimensionshuggningarna gick hårdast åt tallen som antagligen dominerade området innan.

Dessutom domineras återväxten av gran. När det brann senast är osäkert, men det antas ha brunnit uppe vid Tjärnbotten runt år 1870.

Myrarna

Stormyrskogen är som namnet påvisar rikt på myrar vilka är väldifferentierade såväl trofimässigt som hydrologiskt. Mossevegetation, fattigkärr och intermediära kärr finns både som skoglösa och skogsbevuxna. Den varierande hydrologin ger ett mycket varierat myrkomplex. Här finner man tex fastmattedominerade plana kärr och högstarkärr och i myrkanterna skogskärr och sumpskog. Stormyran har en stor andel strängflarkärr vilka har bildats tack vare lutningen, den västra delen av myren sluttar kraftigt mot sydost och de östra delarna mot norr. Särskilt intressant är det terrasserade strängflarkärret med stora flarkgölar i västra delen av myren. Strängarna dämmer här upp stora flarkar vilka utbildats till flarkgölar som ibland når en storlek av en hektar.

Myren är botaniskt intressant med förekomst av rikkärr- och källkärrvegetation men för övrigt är vegetationen fattig till intermediär. Tuvsäv och blåtåtel dominerar de fastare delarna till skillnad från de blötare som är mer varierande med vitstarr, dystarr, vattenklöver och kallgräs. Det förekommer mer krävande arter som sumpnycklar, brunag, myggblomster samt olika mossor, tex *Sphagnum contortum*, *S. teres*, *Pseudocalliergon trifarium*, *Cratoneurum filicanum* och *Calligeron giganteum*. Mossepartierna är risdominerade och av vanlig *Sphagnum fuscum*typ. De förekommande träd- och buskskikten domineras centralt av dvärgbjörk och en, men i kanterna av glasbjörk, tall och gran.

Sjöarna och vattendragen

Källflöden till Stormyran sker västerifrån via Svarttjärnbäcken som mynnar i Tjärnbotten. Ytterligare vattentillförsel sker från Stormyrberget i norr och Öratjärnåsen i sydväst. Stormyrtjärnens hela avrinningsområde ligger inneslutet i reservatet. Stormyrtjärnen är en oligotrof, näringsfattig skogssjö med steniga och sumpiga stränder. Norr om sjön vidtar den öppna myren, med små sumpskogspartier insprängda här och där. Sjön avvattnas via en bäck som mynnar i Tjärnbotten och sedan rinner vidare via Stormyrbäcken till Storulvsjön.

Flora och fauna

Några botaniskt intressanta uppgifter återfinns i litteraturen t ex i bäckdalen öster om Öratjärnmyran växer kambräken (Andersson 1983). I rikkärren kan man hitta Kung Karls spira, ängsnycklar och sumpnycklar. Även skogen är orkiderik med arter som brudsporre, tvåblad, nattviol och grönkulla.

Fågellivet är typiskt för norrländskt myr- och skogslandskap. På myren dominerar grönbena, gulärla och ängspiålar samt enstaka par av enkelbeckasin, gluttsnäppa och videsparv. I skogen motsvaras 50% av arterna av bofink, bergfink, lövsångare, rödhake och kungsfågel. Det finns också lavskrika, tallbit, tretåig hackspett och järpe.

Älgen har en stark stam i området liksom bävern. Björn och lo förekommer på trakten och reservatet ligger dessutom inom ett större område med utter.

Referensområde

Stormyran ingår i länsstyrelsen för Västernorrlands läns program för integrerad övervakning i små skogliga avrinningsområden. Programmet omfattar tiden från 1995/96 - 1998 och samlokaliseras delprogram för luft, skogsmark, våtmark, grundvatten och sjöar samt vattendrag.

Stormyran, som var PMK-område 1986-95, kan eventuellt bli aktuell för övervakning av biotopernas innehåll inom den nationella miljöövervakningen. Stormyrbäcken är utsedd till nationellt tidserievattendrag.

PMK-övervakningen i Stormyrskogen omfattade växtsamhällen och trädbeståndskartering samt

övervakning av träd och markvegetation inom ett sextiotal cirkelprovytor och två intensivvytor. Dessutom följdes i området epifytlavar och alger, häckfåglar, nedfall av luftföroreningar, nedbrytning av organiskt material, grundvatten och avrinningsvattenkemi. Övervakningen omfattade Stormyrjtjärnens avrinningsområde.

Under inventeringen 1986 identifierades 23 vegetationstyper enligt Nordiska Ministerrådets indelning. Flera av dessa spelar dock ytmässigt mycket liten roll. Den vanligaste skogstypen är dock granskog av blåbärsristyp. Den vanligaste typen av myrkantsvegetation är sumptallskog av ristyp och den vanligaste myrvegetationstypen är öppet fastmattekärr av tuvsäv-blåtåtel-vitmoss-typ. Vidare fann man inom cirkelytorna 187 växtarter, varav 88 kärlväxter, 77 mossor och 22 lavar. På lavytan som bestod av sju tallar följdes nio lavararter, varav blåslav, tagellavar och stocklav var de vanligaste. För ytterligare information om PMK-området se *Vegetationen i Stormyranområdet, PMK-område i södra Medelpad*, (Eknert och Lundgren 1986).

Friluftslivet

Stormyrskogen med sina vidsträckta myrar, sina vackra tjärnar och sitt kuperade naturskogslandskap utgör en mycket vacker bild i landskapet. Här kan man få en känsla av ostördhet och vildhet. Idag besöks området främst av jägare, fiskare och hjortronplockare.

Området är relativt svårtillgängligt och nås lättast med bil till reservatets sydöstra del men sedan tar inga direkta stigar vid. Stiglösheten förstärker ytterligare områdets vildmarkskaraktär.

Nyttjanderätter

Älgjakt

Enligt köpeavtal har den tidigare ägaren till reservatsfastigheterna förbehållits rätten till älgjakt utan avgift till den 31 december 2015, varefter denne har rätt till älgjakt på egendomen mot marknadsmässig avgift.

Småviltjakt

Den tidigare ägaren förbehålles rätten till övrig jakt utan avgift till den 31 december 2000. Om den nuvarande ägaren sedan beslutar upplåta småviltjakt skall den tidigare ägaren ha företrädesrätt till denna.

Fiske

Fiske med handredskapssportfiske är tillåtet så länge det inte tömmer tjärnen på fisk. Nät och mjärdfiske m m är förbjudet liksom inplantering av fisk, rotenonbehandling eller annan kemisk behandling.

Virke

Allt virke som eventuellt tillvaratas inom reservatsområdet skall erbjudas den tidigare ägaren mot ersättning till av den tidigare ägaren tillämpade virkesprislistor för enskilda leverantörer.

Vägar

Stormyrskogens naturreservat har rätt till erforderliga utfartsvägar.

PLANDEL

Disposition och skötsel av mark och vatten

Övergripande mål

Stormyrskogens naturreservat ska bevaras i sitt naturliga tillstånd och utvecklas fritt. För att uppnå detta mål ska nedan angivna riktlinjer gälla och angivna åtgärder vidtas.

Riktlinjer och åtgärder

Skogsmark

Mål: Skogen skall utvecklas fritt av naturligt förekommande processer.

Riktlinjer och åtgärder: Inga skogsbruksåtgärder får vidtas utan skogsbestånden skall lämnas till fri utveckling. Väl avgränsade och dokumenterat brandpräglade bestånd kan brännas i naturvårdssyfte. En särskild plan skall upprättas för hur ev. framtida bränder i reservatet skall avgränsas och släckas. Inga avverkningar får göras med undantag för brandgator. Spångvirke och brännved skall transporteras till området.

Myrar

Mål: Myrarna skall utvecklas fritt.

Riktlinjer och åtgärder: Inga åtgärder får vidtas som kan skada myrarnas hydrologi, vegetation mm. Eventuella stigar skall spånkläggas. Tryckimpregnerat virke skall undvikas. Barnmarkskörning på myrmark får ej ske.

Jakt, faunavård och fiske

Mål: Jakt och fiske skall bedrivas på ett sådant sätt att den naturliga faunan bevaras i livskraftiga bestånd. Ingen aktiv fiskevård får företas.

Riktlinjer och åtgärder: Jakten skall alltid bedrivas i överrensstämmelse med god jaktetik. Jakträttshavaren har att noga följa gällande lagar och bestämmelser rörande jakt samt övriga för naturreservatet gällande föreskrifter. Avskjutningen skall anpassas till viltstammarnas storlek och markens viltproducerande förmåga. Älgpass och skjutgator får endast huggas/röjas efter samråd med länsstyrelsen. Torrakor får under inga omständigheter användas till ved. Terrängtransport av skjutna älgar får endast ske på fastmark med minsta möjliga skada på mark och vegetation. Efter avtalstidens slut skall ingen småviltjakt upplåtas med undantag för fångst av mink och mårhund.

Handredskapsfiske är tillåtet. Nät och mjärdfiske förbjudet. Vatten och våtmarker får inte kalkas och rotenon eller andra kemikalier får ej spridas i reservatet.

Anordningar för friluftslivet

Övergripande mål

Stormyrskogen skall i första hand vårdas och förvaltas så att naturmiljön utvecklas fritt av naturligt förekommande processer. Reservatet skall även stå öppet för allmänhetens friluftsliv. Det ska dock nyttjas under rådande naturgivna förutsättningar utan större anordningar för friluftslivet. Inom reservatet får anordnas ett begränsat antal stigar som inte menligt inkräktar på referensområdet.

Riktlinjer och åtgärder

Tillgänglighet

Riktlinjer: Uppskyltning av bilvägar till området. Vid behov upprustning av skogsbilvägen fram till vägslutet vid Timåsbäcken. Parkeringsplats och informationstavla vid vägslutet.

Stigar

Riktlinjer: För att kanalisera besökarna dras en rundslinga in i området. Myrarna är känsliga för tramp varför den planerade rundslingan skall dras på fastmark. Spänger av kliven kärnfura byggs över fuktiga partier där trampet kan ge markskador. Stigen skall diskret markeras med gul färg samt hållas framkomlig. Vägvisare tillverkas av trä med urfräst text. Speciellt störningskänsliga

områden är inte kända, men reservatets status som referensområde har högsta prioritet och alla eventuella åtgärder får anpassas efter detta.

Rast- och eldplatser

Riktlinjer: Rastplats anordnas i nedre delen av Öratjärnsåsens ostsluttning med utsikt över Stormyrjärnen och Stormyran. Ved skall fraktas till reservatet genom förvaltningens försorg.

Kulturhistoriska lämningar

Riktlinjer: Kojgrunden vid Tjärnbotten förses med information på platsen men lämnas i övrigt utan åtgärder.

Information

Beskrivning: Behovet av information är:

1. Reservatstavla som visar gräns, bestämmelser och kort beskriver reservatet.
2. Orienteringskarta med rastplats och fiskekortsgränser.
3. Reservatsfolder med allmän beskrivning.
4. Platsinformation vid kojgrund.

Riktlinjer: Vid entrén till reservatet skall ett informationsställ resas med all information om reservatet. I övrigt sätts enkla tavelställ upp. Informationen som helhet bör följa punkterna 1-4 ovan. Se även avsnittet "Kulturhistoriska lämningar".

Vägskyltning

Riktlinjer: Vägskyltning skall ske från vägen mellan Torpshammar och Hassela efter att överenskommelse träffats med ägaren och Vägverket.

Utmärkning av gränser

Riktlinjer: Naturreservatet ska märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) genom målning på träd i gränsgatan och uppsättning av stolpar med reservatsbricka i gränsvinklar.

Renhållning

Riktlinjer: Inga sopbehållare vare sig inom reservatet eller vid entrén i sydost. Besökare uppmanas att ta med sig eventuellt avfall. Jaktlag ansvarar för eget avfall.

Tillsyn

Av naturvårdsförvaltaren utsedd *reservatsförvaltare* sköter tillsyn av rastplatser, stigar och information samt efterlevnaden av reservatsbestämmelserna.

Dokumentation av utförda åtgärder

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera utförda åtgärder.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Ekonomisk utredning

Iordningsställande av reservatet enligt särskild plan	50 000 kr
Tillsyn och årligt underhåll	10 000 kr

Finansiering

Iordningställandet och årligt underhåll sker genom tillgängliga medel på anslaget "vård av naturreservat mm" från Naturvårdsverket.

LITTERATUR

Andersson, B. 1983: *Stormyrskogen - en naturbeskrivning*. Länsstyrelsen i Västernorrlands län 1983:4. Härnösand.

Arnström, T. , Holgersson, A. och Söderberg, B. 1977: *Fem myrar i Västernorrlands län - vegetationsinriktad naturinventering*. Länsstyrelsen i Västernorrlands län 1979:9. Härnösand.

Eknert, B. och Lundgren, Å. 1986: *Vegetationen i Stormyranområdet. PMK-område i södra Medelpad*. Institutionen för miljöanalys, SLU, Uppsala.

Grundström, S. och Uppsäll, S. 1994: *Skyddsvärda våtmarker i Västernorrlands län*. Länsstyrelsen i Västernorrlands län 1994:2. Härnösand.

Guvå, L. 1972: *Naturvårdsinventering i Västernorrlands län. Del 3. Medelpad*. Sundsvalls kommunblock, Ånge och Timrå kommuner.

Haglund, A. , Bråkenhielm, S. 1991: *Bakgrundsområden i miljöövervakningen, en beskrivning av PMK:s referensområden*. Manuskript (version 1991-04-25).

Lundquist, T. 1990: *Berggrundskarta över Västernorrlands län*. Sveriges Geologiska Undersökning, SER Ba Översiktskartor med beskrivningar nr 31. Uppsala.

Miljöövervakning i Västernorrlands län. Plan för budgetåren 1995/96 - 1998. Länsstyrelsen i Västernorrlands län.

Myrskyddsplan för Sverige. Naturvårdsverket 1994. Solna

Simonsson, P. 1979: *Urskogar och naturskogar i Västernorrlands län*. Länsstyrelsen i Västernorrlands län 1979:11. Härnösand.